

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 33.

Lýsingarprisur fyri pottireglur: 30 oyr. á forsiðuni,
20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Leygardagin 15. august 1936.

Kostur kr. 1,50 fjórðingsárið — Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrifstovuni. Telf. 143.

10. árg.

Í Spaniu er okkara vón brostin.

Hvar kunna vit knýta livstráðin aftur,
sum blóðbaðið í Spaniu hevur kvett?

Eru okkara menn „passivir“, nú blóðæðr okkar
— hin spanski marknaðurin — er avskorin?

Lívsnervan í Føroyum hevur verið — og er — klippfisksalan í Spaniu. Viðurskiftini í hesum landi hava tí hina allarstórstu interessu í Føroyum. Góð keypuevni og góð soluviðurskifti í Spaniu týða uppgongutíðir í Føroyum. Ring keypuevni og trong solukor har bera fátækra-dóm og trong kor til Føroya.

Tey spansku viðurskiftini eru eitt ósvikiligt barometur fyri okkara livskorum. So treytaðir eru vit av Spaniu. Ja, vit kunnu siga, at einki land í verðini kann vera meiri fíggarliga treytað av einum øðrum landi enn Føroyar av Spaniu. Tí er Spaniu vælferð okkara vælferð.

Í hesum viðurskiftum okkara yvirfyri Spaniu liggur ein deyðsfári.

So væl vit kunna fata, at okkara fiskivinna, okkara reiðara-

og keypmannastættur hava kjósað sær hin spanska marknaðin sum hin altumráðandi, kunnu vit tó ikki lata vera við at ávísja og harmast yvir hitt lættisliga fyri okkara fólk, at menn at kalla einans hava hugsað um at hildið tær sponsku dyrnar opnar fyri okkum.

Hetta hevur verið eitt hazard-spæl. Tað sýnist nú meiri enn á nokrum sinni.

Spaniumenn eru við at drepa hvønn annan. Teirra keypiervi, teirra livsmegi er við at fjara út. Hvor ið so ber sigurin heim í hesum stríði, verður úrslitið tað sama fyri Føroyingar.

Føroyingar hava sett **alt** inn á Spaniu — og sum viðurskiftini háttja sær í hesum landi, sýnist teir at vera við at tapa — **alt**.

Spanialand verður ikki ment at keypa okkara fisk — og vit missa í stórum.

Hesin kennsgeringur er hættisligur fyri okkara økonomisku livsevni. Vit kunnu ikki út-skjóta spurningin um hvat ið verður at gera, um tíðin verunliga vísir, at Spaniumenn einki kunnu keypa av okkara fiski.

Vit kunnu ikki doyggja við hondum í hupp!

Vit megu handla nú — í dag sum í morgin. Vit megu royna. Men hvat skulu vit gera?

Ja, hvat skulu vit gera fyri at ikki okkara fiskur skal rotta burtur í lagrum okkara?

Italia? Har sýnist viðurskiftini vera so ring, at lítill vónir eru fyri, at fáa pening fyri vør okkara. Her má ríkisstýrið —

staturin — royna at hjálpa okkum sum best.

Og so Grikkaland, Afrika, Miðeuropa, Amerika?

Í øllum hesum londum hava Íslendingar og Norðmenn vunnið sær fátæfati. Vit megu royna eisini. Men henda roynd má ikki bara vera viðfáningur. Okkum kemst fyri, at tað »imorgin sum ein annan dag« megu sendast menn, teir skilabestu ið vit kunnu fáa, út til Ameriku og onnur lond fyri at fáa fatur í nýggjum marknaðum.

Í nýggjum marknaðum liggja allar okkara vónir. Fáast teir ikki, er alt brotið hjá okkum.

Abessinrar vilja aftur herja á Italiamenn í Addis Abeba.

Teir hava savnað saman ein her uppá 60.000 mans.

Tað frættist, at Ras Imru, sum var hovuðsmaður fyri hinum abessinska herinum í landsins útnyrðingshorni, hevur savnað saman ein nýggjan her uppá 60.000 mans. Við 40.000 monnum heldur hann nú leiðina móti Addis Abeba og Dessie og

sigist at hava oyðilagt fleiri smærri italiskar herdeildir. Abessinrarar sigast undir álopinum, sum sonur Ras Kassa, Dedjamatch, gjørdi á Addis Abeba at hava fingið hendur á einum hópi av vápnum, harimillum nógvur maskinbyrsur.

Tíðindi úr Spaniu.

Hitt spanska ríkisstýrið er ment at bera sigurin heim, um útlendingar ikki styðja uppreisnarmennin. Men móti teim nazistisku og fascistisku londunum kann ríkisstýrið sjálvandi einki makta. Í Norðurspaniu hevur fólkaflokkurin yvirtakið; bert nakrir býir eru eftir at taka har. Uppreisnarmenninir hava higartil havt yvirtakið í Suðurspaniu: men har eru teir nú eisini farnir at vikna.

Formaðurin fyri arbeidara-internationalu, Belgjarin de Brouckere hevur gjørt eina ferð til Spaniu fyri at kanna viðurskiftini har. Hann hevur verið í Madrid, og sigur, at hitt spanska ríkisstýrið og fólkaflokkurin avgjørt eru færi fyri at greiða kollveltingarflokkjuna, um uppreisnarmenninir ikki verða styðjaðir við vápnum og peningi frá øðrum londum. Millum 75 og 80 pct. av officerunum hava svikið land sítt, og tað er eydnast teimum at fáa í flokk við sær ein stóran part av herinum, umframt at teir ráða ella ráddu yvir teim flestu skansunum í landinum. At byrja við ráddu teir eisini yvir nøgd av vápnum av øllum sløgum og provianti. Tað var tí ikki burtur úr vón og víti, tá teir hildu seg kunna taka landið í einum handavendingi.

Men svarið, teir finga, var nakað fyri seg í verðaldarsøguni. Fólkaflokkurin, ið stóð við at kalla ongum vápnum og uttan krígsvenjing, tók eina avgjörda stóðu ímóti teimum.

Einstakar hendingar, sum t. d. tók av Barcelona og Montanabúðunum í Madrid, kunnu bert javnmetast við stakhendingar í søguni.

Eingin hevur á nokrum sinni ivast í, at hin spanski arbeidarin var djarvur. Men var hann maður fyri at organisera seg, so tiltak hansara kundi muna nakað? Eisini her hevur hann víst seg sum undangongumaður. Bert nakrar fáar dagar kravdi ríkisstýrið at savna sær saman fólk til stríðið og fyrireika spurningin viðvíkjandi krígsamboðum og proviant til herarnar.

Og á flest øllum plássum har uppreisnarmenninir máttu víkja gjørdust øll viðurskiftini so at siga vanlig aftur. Arbeidið varð byrjað aftur og friður hvíldi yvir bynum.

Um ikki fremmandar maktir, fremmand lond, styðja uppreisnarmennin, so kann ríkisstýrið

vænna at vinna sigur í hesum ræðuliga blóðbaði. Men, tó at tey nokta tað, er einki at ivast í, at bæði Italia og Týskland í loyndum hjálpa »brøðrum« sín-um, fascistunum. Herurin hjá general Franco í Marokko hevur roynt at sloppið yvir um sundið til Spaniu, og tað er eydnast einum parti av honum at koma yvir um; men spansk herskip ansa nú so væl eftir, at ikki kann meira av honum flytast til Spaniu uttan at hjálpa frá týskum og italiskum her- og luftskipum.

Franska ríkisstýrið hevur sent teim ymsu londunum uppskot um at halda seg uttanfyri hitt spanska stríðið og nokta allan handil við vápnum til Spaniu. Tað tyska svarið skal vera reiðuliga hampuligt, men tað er at óttast fyri, at bæði Italia og Portugal vilja styðja uppreisnarmennin. Og kann tað prógvast, at teir í royndum gera tað, so er at óttast fyri, at ein helvitisbrandur aftur skal fara um Europa.

Herskip ríkisstýrisins hava oyðilagt fleiri skansar á suðurstrondini.

Einar tver enskar mil frá Tarifa kom eitt herskip hjá ríkisstýrinum, »Jaime«, inn at strondini og byrjaði at skjóta inn móti skansunum. Skipið sigldi hadani fram við strondini líka til Algeciras, meðan tað alla tíðina helt á við at skjóta. Frá Gibraltar kundu Onglendingar siggja, hvussu sprengiknottarnir frá skipinum finga kanónirnar á skansunum at tagna. Tá »Jaime« var komin áráka Algeciras, skutu teir inn yvir býin. Fleiri hermanna-búðir og skansar har finga av at vita. Síðani setti skipið kósina heint inn í havnina, har skeyt tað eina heila »breiðsíd« í ein kanónbát, sum lá við kaiuna. Alt fyri eitt kom eldur í hann og skjótt sakk hann. Skipið sigldi hadani heilt yvir móti sjómárkunum við Gibraltar,

KØDCENTRALEN
TH. 173. KONGEBROEN TIL 173.

Allid 1. Kl. ungt Oksekød,
Paalæg og Konserver.
En Gros & En Detail.
Bygdeordrer ekspederes omg.

har tað vendið aftur á aftur; men her lóktist óeydnan at ráma tað. Tað fekk eitt reiðiligt zel av skotum frá landi og tey gjørdur stóran skaða umborð; men tó ikki meir enn at tað kundi sigla út til hin spanska krígsflotan, ið lá og bíðaði eftir tí.

Flotin sigldi síðani til Ceuta, har skipini logdu seg at skjóta inn yvir býin. Ein hópur av floqorum hjá uppreisnarmennunum royndi at kasta sprengiknottar niður á skipini; men nakran skaða til muns gjørdur tey ikki, og teir á skipunum gjørdur sítt »arbeidi« uttan at latast um vón.

Enska blaðið »Daily Herald« skrivar, at »Jaime« kundi havt skotið Algeciras í mjøl, um teir høvdu lagt í tað. Íbúgv-ararnir vóru flýddir í fjøllini, men »Jaime« gav teimum bert nakað at hugsa um.

Hesin bardagi hevur ikki heilt litið at týða fyri ríkisstjórnina og fólkaflokkin. Tí tað er á hesi strondini, teir marokkanskur hermenninir skulu koma á land, um teir troysta sær at halda á sundið. Harafturat koma tíðindini um ymsar trupulleikar hjá General Franco í Marokko. Hann torur ikki at flyta til Spaniu so nógv herfólk, sum ætlan hansara var; tí hann má hava nógv nógv fólk eftir, um ikki íbúgvvarnir í Marokko skulu herja á hann har. Hann hevur verið noyddur at lagt tungan skatt á fólkid fyri at fáa pening til uppreisnina. Og tað botur ikki um skilið.

Hin størsti bardagin hevur tó verið um Oyarzun-leiðina. Fascistarnir høvdu tikið býin Lesace; men ríkisstýrið sendi herfólk ímóti teimum, og í tí stríðinum, her stóðst, mistu fascistarnir hópinn av fólk.

Fólkaflokkurin hevur tikið Baana í Cordoba. Hesin sigur verður roknaður fyri ein hin týðningarmesta, tí Baana liggur soleiðis fyri, at tað er ein tryggjan fyri tann partin, ið ræður yvir tí.

Í Norðurspaniu hava fólkafrentsmenninir avgjordan yvir-luta; men uppreisnarmenninir ráða enn yvir fleiri býum har, harimillum Saragossa. Í Saragossa hava teir sít besta krígsfólk við góðum krígsamboðum,